

TYSKLANDS ENANDE (WIKIPEDIA)

Rhenförbundet

Under trycket av Koalitionskrigen från 1792 och framåt (Franska revolutionskrigen och Napoleonkrigen) bestämde 16 tyska stater att grunda Rhenförbundet 1806 under "*beskydd*" av den franske kejsaren Napoleon vilket betydde slutet för det tysk-romerska riket. Preussen fortsatte kampen mot Napoleon men förlorade stort i slaget vid Jena och Auerstedt och degraderades i fredsfördraget i Tilsit 1807 till en makt av mindre rank.[1] I praktiken blev de tyska staterna mer som franska satellitstater. I ljuset av detta fann den tysk-romerska kejsaren Frans II det för gott att nedlägga kronan och upplösa riket. Han hade dock sett till att 1804 utropa sig till kejsare Frans I av Österrike, och fortsatte som sådan. Allt fler tyska stater anslöt sig till Rhenförbundet, som varade 1806–1813. Efter det franska nederlaget i slaget vid Leipzig 1813 upplöstes Rhenförbundet för gott.

Tyska förbundet (1815–1866)

Det Tyska förbundet var ett år 1815 av Wienkongressen upprättat statsförbund bestående av 41 tyska stater, som ersatte det 1806 upplösta Tysk-romerska riket.[2] Förbundet hade dock inget gemensamt statsöverhuvud eller regering; det enda statsövergripande organet var förbunds församlingen (Bundesversammlung), som sammanträdde i Frankfurt am Main men inte hade någon reell makt.[3] I en del tyska stater uppstod grundlagar och parlament, dock inte i Preussen och Österrike.[4] Det politiska klimatet blev tuffare 1820-talet när fursten Klemens von Metternich (Österrike) drev igenom Karlsbadsbesluten som innebar bland annat censur av böcker och tidningar samt avskedandet av "*revolutionära*" lärare.[5] Ekonomiskt tog industrialiseringen fart när tullarna mellan de tyska staterna avskaffades med bildandet av tullföreningen 1834 (dock omfattades Österrike inte).[6] Även byggandet av nya järnvägar satte fart på industrialiseringen.[7] På 1840-talet använde sig fler och fler företag av maskiner vilket ledde till massarbetslöshet. Denna trend förstärktes genom den starka befolkningstillväxten.[8] De följande åren förvandlades den sociala krisen till en politisk kris där olika grupper krävde grundläggande rättigheter.[9]

1848 kom det till uppror i hela Europa med början i Italien och Frankrike. Revolutionen spred sig snabbt till Tyskland, med början i sydvästtyska Baden den 1 mars, och den tyska revolutionen går därför ofta under namnet Marsrevolutionen (tyska: Märzrevolution). Som en första konsekvens upphävdes censuren av förbundsdagen i Frankfurt. I mars 1848 blev det uppror i Berlin där kampen mellan folket och militären med drygt 250 offer som följd. Som ett resultat av sammandrabbningar sammankallade kejsaren Fredrik Vilhelm IV en preussisk Nationalförsamling (preussische Nationalversammlung) för att utarbeta en heltysk författning som skulle leda till en tysk nationalstat. Nästa steg blev att förbundsdagen initierade nationalförsamlingen i Frankfurt (Frankfurter Nationalversammlung) som fick i uppgift att skriva en ny grundlag för ett enat Tyskland. Arbetet med grundlagen blev klar i mars 1849 och förslaget var att det nya Tyskland skulle vara en konstitutionell monarki. Men kejsaren Fredrik Vilhelm IV ville enbart erkänna författningen om alla tyska stater (inklusive Österrike) skulle erkänna författningen, vilket inte var fallet. Därmed misslyckades försöket att bilda en tysk enhetsstat. I juni upplöstes parlamentet våldsamt genom armén. Så småningom återställdes den gamla ordningen och flera av de liberala reformer som initierades i Frankfurt drogs tillbaka.[10] Fredrik Vilhelm IV:s död och den därpå följande tronbestigningen av brodern Vilhelm I ledde till en mer liberal utveckling i Preussen. Men ett bra samarbete mellan parlamentet och Vilhelm förvandlades slutligen till en konflikt när Vilhelm ville utöka militären och den liberala majoriteten i parlamentet inte gav sitt stöd för förslaget. När även en upplösning av parlamentet och nyval inte ledde till en annan majoritet i parlamentet kom idén upp att utse Otto von Bismarck till Preussens statsminister (Ministerpräsident). Som ultrakonservativ politiker drev han igenom militärreformen utan parlamentets godkännande, fram till 1866 regerade Bismarck i princip utan parlament.[11] Problemet här var att kungen och parlamentet inte kom överens om militärbudgeten och att den preussiska författningen inte uttalade sig om hur en sådan konflikt skulle lösas. Denna situation tolkade Bismarck som en "*lucka i författningen*" (Verfassungslücke) och utnyttjade situationen för att driva igenom höjda anslag för militären utan parlamentets stöd.[12]

Preussen hade nu blivit en stormakt med maktambitioner. Förbundet kom så att präglas av Preussens och Österrikes rivalitet, och förbundet upplöstes slutligen 1866, efter det Tyska enhetskriget. Det ersattes av det av Preussen ledda Nordtyska förbundet.

Nordtyska förbundet (1866–1871)

Bismarcks mål var att skapa en enhetlig nordtysk frihandelszon och att ena Tyskland utan Österrike ("*Lilltyska lösningen*"). På det sättet fick han de kapitalistiskt sinnade grupperna bakom sig och kunde samtidigt stärka Preussens makt. Samtidigt försvagades den liberala rörelsen av Bismarcks företagsvänliga politik och därmed slapp Bismarck att genomföra politiska reformer. Samtidigt sökte han en tillfällig kompromiss med liberalerna i det preussiska parlamentet:

han bad de om att godkänna Bismarcks regerande utan parlament. Detta kunde uppfattas som en uppvärdering av parlamentet.[13]

I augusti 1866 bildades det Nordtyska förbundet som bestod av 15 tyska stater i Nordtyskland. Så småningom anslöts alla tyska stater norr om floden Main. Bildandet av ett nordtyskt parlament (Förbundsförsamling) röstades igenom med knapp majoritet i Preussens parlament, men liberalerna splittrades: de liberaler som stödde Bismarck kallade sig i fortsättningen för Nationalliberalerna. För de var det framförallt den tyska frihandelszonen som lockade. Men Bismarck fick även stöd av de "*Frikonservativa*". Det nya nordtyska parlamentet kallades numera för "*Riksdag*" och satt genast igång med att modernisera och förenhetliga det nordtyska förbundet, vilket bidrog till att industrialiseringen tog fart.[14]

Danmarks försök att införliva Schleswig i söder ledde till krig med Preussen 1864 där Bismarck såg chansen att förstora Preussens territorium och att samtidigt säkra Preussens dominans i det tyska förbundet. Efter det tysk-danska kriget kämpade Österrike och Preussen makten i Tyskland. Preussen initierade flera förslag inom förbundet som medvetet skulle provocera Österrike medan Österrike i sin tur inte vill acceptera Preussens dominans i Schleswig. Efter Österrikes mobilisering av armén lämnade Preussen det tyska förbundet i juni 1866. I det följande kriget mellan Preussen och Österrike vann Preussen det avgörande slaget vid Königgrätz i juli 1866. En seger som hade möjliggjorts genom ett nytt gevär som kunde avfyra fler skott i minuten. Med segern över Österrike var Preussens dominans i Tyskland fullbordat.[15]

Det slutgiltiga steget mot en tysk nationalstat tog sin början i en ömsesidig försvarsallians mellan det Nordtyska förbundet och de sydtyska staterna (Bayern, Württemberg, Baden). När de inrikespolitiska planerna för ett enat Tyskland misslyckades försökte Bismarck att forcera lösningen via ett krig. Ett möte mellan Frankrike och Preussen om den spanska tronföljden utnyttjade Bismarck genom att provocera Frankrike. Provokationen besvarades av Frankrike med en krigsförklaring mot det Nordtyska förbundet. Detta ledde till att de sydtyska staterna förklarade krig mot Frankrike, precis i enlighet med fördraget. Efter segern mot Frankrike uppstod starka nationalistiska rörelser som ville se en tysk enhetsstat. Med detta i ryggen fick Bismarck en bra förhandlingsposition gentemot de sydtyska staterna. För att slutligen övertyga sydtyskarna om att gå med i ett tyskt rike gjordes vissa eftergifter, t.ex. fick Bayern behålla sin egen armé. Även mutor spelade en viss roll där Ludvig II av Bayern fick årligen mellan fyra och fem miljoner mark. När alla stater hade gett sitt godkännande till ett enande av Tyskland kröntes Vilhelm I till tysk kejsare den 18 januari 1871 i Versailles spegelsal i Paris.[16]

Källa: https://sv.wikipedia.org/wiki/Tysklands_historia (besökt den 23 november 2020 klockan 12:05)

REFERENSER

1. Ries, Heinz-Gerd (2009), Deutsche Geschichte. Ein Schnellkurs, DuMont Buchverlag, sid. 93
2. Reulecke, Jürgen (2006). "Vom Wiener Kongreß bis zum Beginn des Ersten Weltkriegs (1814–1914)". i Ulf Dirlmeier et al. Kleine deutsche Geschichte. Reclam. ISBN 978-3-15-017054-0
3. Scriba, Arnulf (15 september 2014). "Vormärz und Revolution 1815–1849" (på tyska). Lebendiges Museum Online. Deutsches Historisches Museum. Arkiverad från originalet den 27 september 2015. Läst 17 maj 2017.
4. Müller, sid. 136
5. Müller, sid. 137–138
6. Müller, sid. 140–141
7. Müller, sid. 143
8. Müller, sid. 145
9. Müller, sid. 148
10. Müller, sid. 149–156
11. Müller, sid. 159–161
12. Ries, Heinz-Gerd (2009), Deutsche Geschichte. Ein Schnellkurs, DuMont Buchverlag, sid. 126–127
13. Loth, Wilfried (1996) Das Kaiserreich. Obigkeitsstaat und politische Mobilisierung, Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co, München, sid. 24–25
14. Loth, sid. 25–29
15. Müller, sid. 162–165
16. Loth, sid. 29–35